Tämä asiakirja on ainoastaan dokumentoinnin apuväline eikä sillä ole oikeudellista vaikutusta. Unionin toimielimet eivät vastaa sen sisällöstä. Säädösten todistusvoimaiset versiot on johdanto-osineen julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja ne ovat saatavana EUR-Lexissä. Näihin virallisiin teksteihin pääsee suoraan tästä asiakirjasta siihen upotettujen linkkien kautta.

►B EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2012/29/EU,

annettu 25 päivänä lokakuuta 2012,

rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta

(EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57)

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

		virallinen lehti		
		N:o	sivu	päivämäärä
►M1	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2026/1472, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2026	L 1472	1	30.6.2026

▼B

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2012/29/EU,

annettu 25 päivänä lokakuuta 2012,

rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta

1 LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Tavoitteet

1. Tämän direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että rikoksen uhrit saavat asianmukaista tietoa, tukea ja suojelua ja että he voivat osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikosten uhrit tunnustetaan uhreiksi ja heitä kohdellaan kunnioittavasti, hienotunteisesti, yksilöllisesti, ammattitaitoisesti ja syrjimättömästi kaikessa yhteydenpidossa rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa toimiviin uhrien tukipalveluihin, korjaavan oikeuden palveluihin tai toimivaltaiseen viranomaiseen. Tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia sovelletaan uhreihin syrjimättömästi, myös siltä osin kuin kyse on heidän oleskeluoikeudestaan.

2. Jos uhri on lapsi, jäsenvaltioiden on tätä direktiiviä sovellettaessa huolehdittava siitä, että hänen etunsa otetaan ensisijaisesti huomioon ja arvioidaan yksilöllisesti. On ensisijaisesti sovellettava lapsikeskeistä lähestymistapaa, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon lapsen ikä, kypsyys, näkemykset, tarpeet ja huolenaiheet. Lapselle ja hänen mahdolliselle vanhempainvastuunkantajalleen tai muulle oikeudelliselle edustajalleen on ilmoitettava kaikista erityisesti lapseen kohdistuvista toimenpiteistä tai oikeuksista.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

a) ’uhrilla’ tarkoitetaan

i) luonnollista henkilöä, jolle on aiheutunut rikoksesta välitön vahinko, kuten fyysinen, henkinen tai emotionaalinen haitta taikka taloudellinen menetys;

ii) sellaisen henkilön, jonka kuolema on välitön seuraus rikoksesta, perheenjäseniä, joille on aiheutunut vahinkoa kyseisen henkilön kuoleman johdosta;

b) ’perheenjäsenillä’ tarkoitetaan uhrin puolisoa, uhrin kanssa sitoutuneessa intiimissä suhteessa vakituisesti ja jatkuvasti yhteistaloudessa elävää henkilöä, sukulaisia suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa, sisaruksia ja huollettavia;

▼B

c) ’lapsella’ tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä;

d) ’korjaavalla oikeudella’ tarkoitetaan mitä tahansa menettelyä, jonka avulla uhrille ja rikoksentekijälle tehdään mahdolliseksi heidän siihen vapaasti suostuessaan osallistua aktiivisesti rikoksesta aiheutuvien asioiden ratkaisemiseen puolueettoman kolmannen osapuolen avulla.

2. Jäsenvaltiot voivat määrätä menettelyistä, joilla

a) rajoitetaan niiden perheenjäsenten lukumäärää, jotka voivat hyötyä tässä direktiivissä vahvistetuista oikeuksista, ottaen huomioon kunkin tapauksen erityispiirteet; ja

b) määritetään 1 kohdan a alakohdan ii alakohdan osalta, keillä perheenjäsenillä on etuoikeus tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien käyttöön.

2 LUKU

TIETOJEN JA TUEN ANTAMINEN

3 artikla

Oikeus ymmärtää ja tulla ymmärretyksi

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä uhrin auttamiseksi ymmärtämään ja tulemaan ymmärretyksi ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen ja kaikessa rikosoikeudenkäyntimenettelyjen yhteydessä tapahtuvassa myöhemmässä tarpeellisessa yhteydenpidossaan toimivaltaiseen viranomaiseen, myös silloin, kun tämä viranomainen antaa tietoja.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että yhteydenpito uhriin tapahtuu selkeällä ja helposti ymmärrettävällä kielellä suullisesti tai kirjallisesti. Tällaisessa yhteydenpidossa on otettava huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten vammat, jotka voivat vaikuttaa hänen kykyynsä ymmärtää tai tulla ymmärretyksi.

3. Jos uhri rikoksen vaikutuksesta johtuen tarvitsee apua ymmärtääkseen tai tullakseen ymmärretyksi, jäsenvaltioiden on annettava uhrille mahdollisuus valita henkilö, joka on läsnä hänen ollessaan ensimmäistä kertaa yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen, jollei tämä ole vastoin uhrin etuja tai aiheuta haittaa menettelyn kululle.

▼M1

3 a artikla

Uhreille tarkoitetut tukipuhelimet

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet uhreille tarkoitettujen saavutettavien, käyttäjäystävällisten, suojattujen, maksuttomien ja luottamuksellisten tukipuhelinten perustamiseksi. Kyseisten tukipuhelinten on

a) annettava uhreille 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;

b) tarjottava emotionaalista tukea;

c) ohjattava uhrit tarvittaessa asiaankuuluviin palveluihin, mukaan lukien yleiset tukipalvelut ja erityistukipalvelut tai erikoistuneet tukipuhelimet.

▼M1

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että 1 kohdassa tarkoitetut tukipuhelimet tavoittaa mahdollisten olemassa olevien kansallisten puhelinnumerojen lisäksi puhelimitse unionin laajuisesta kotimaanpuhelujen puhelinnumerosta ”116 006”. Jäsenvaltioiden on myös huolehdittava siitä, että tällaiset palvelut tarjotaan muiden suojattujen ja saavutettavien tieto- ja viestintäteknologioiden, myös verkkosovellusten ja -sivustojen, avulla.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että sellaiset uhrit, joille on aiheutunut haittaa muussa jäsenvaltiossa kuin heidän asuinjäsenvaltiossaan, tavoittavat tukipuhelimet unionin laajuisen numeron lisäksi tähän tarkoitukseen varatusta ulkomaanpuhelujen numerosta. Tällaisten ulkomaanpuhelujen ei edellytetä olevan maksuttomia.

4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden 1 kohdassa tarkoitettujen tukipuhelinten tarjoamat palvelut ovat saatavilla niiden virallisella kielellä tai virallisilla kielillä, siten kuin kansallisessa oikeudessa on määritetty. Jäsenvaltioiden on pyrittävä huolehtimaan siitä, että näitä palveluja tarjotaan vähintään yhdellä muulla asianomaisessa jäsenvaltiossa laajasti ymmärretyllä kielellä.

5. Jos 1 kohdan a ja c alakohdassa tarkoitetut palvelut tarjotaan tieto- ja viestintäteknologioiden avulla, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kyseiset palvelut ovat saatavilla kielellä, jota uhri voi ymmärtää, esimerkiksi käännös- ja tulkkausteknologioiden avulla.

6. Tukipuhelimia voivat perustaa julkiset toimijat tai valtiosta riippumattomat järjestöt, ja ne voidaan järjestää ammattilais- tai vapaaehtoispohjalta.

7. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tukipuhelimet tarjoavat laadukasta ja saavutettavissa olevaa tukea uhreille riittävien aukioloaikojen aikana.

8. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tukipuhelimia hoitavat asianmukaisesti koulutetut henkilöt.

▼B

4 artikla

Oikeus saada tietoja alkaen ensimmäisestä yhteydenotosta toimivaltaiseen viranomaiseen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille annetaan ilman aiheetonta viivytystä seuraavat tiedot siitä alkaen, kun hän on ensimmäistä kertaa yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen, jotta hän voi käyttää tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia:

a) minkälaista tukea uhri voi saada ja keneltä, tarpeen mukaan myös perustiedot lääketieteellisen avun, erityistuen, mukaan lukien psykologinen tuki, saatavuudesta, sekä vaihtoehtoisesta majoituksesta;

b) rikosilmoituksen tekemistä koskevat menettelyt ja uhrin asema tällaisten menettelyjen yhteydessä;

▼B

c) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada suojelua, mukaan lukien suojelutoimenpiteet;

d) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada oikeudellista neuvontaa, oikeusapua ja muuta neuvontaa;

e) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada korvausta;

f) miten ja millä edellytyksin uhrilla on oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin;

g) jos uhri asuu muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos tehtiin, ne erityiset toimenpiteet, menettelyt tai järjestelyt, jotka ovat saatavilla uhrin etujen suojaamiseksi siinä jäsenvaltiossa, jossa toimivaltaiseen viranomaiseen otettiin ensimmäisen kerran yhteys;

h) saatavilla olevat menettelyt valituksen tekemiseksi, jos toimivaltainen viranomainen ei kunnioita uhrin oikeuksia;

i) yhteystiedot uhrin asiaa koskevia yhteydenottoja varten;

j) saatavilla olevat korjaavan oikeuden palvelut;

k) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada korvausta kuluista, joita hänelle on aiheutunut osallistumisesta rikosoikeudelliseen menettelyyn.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen määrä tai yksityiskohtaisuus voi vaihdella uhrin erityistarpeiden ja henkilökohtaisten olosuhteiden ja rikoksen tyypin tai luonteen perusteella. Lisätietoja voidaan antaa myös myöhemmissä vaiheissa riippuen uhrin tarpeista ja näiden tietojen merkityksellisyydestä kussakin menettelyn vaiheessa.

5 artikla

Uhrin oikeudet rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri saa jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle tekemästään virallisesta rikosilmoituksesta kirjallisen vahvistuksen, jossa todetaan asianomaista rikosta koskevat perusseikat.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka haluaa tehdä rikosilmoituksen mutta ei ymmärrä tai puhu toimivaltaisen viranomaisen kieltä, voi tehdä ilmoituksen ymmärtämällään kielellä tai saa tarvittavaa kielellistä apua.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka ei ymmärrä tai puhu toimivaltaisen viranomaisen kieltä, saa pyynnöstä maksutta käännöksen 1 kohdassa tarkoitetusta rikosilmoitustaan koskevasta kirjallisesta vahvistuksesta ymmärtämällään kielellä.

▼M1

5 a artikla

Rikoksista ilmoittaminen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrit voivat ilmoittaa rikoksista toimivaltaisille viranomaisille maksuttomien, saavutettavien, käyttäjäystävällisten, turvallisten ja helposti saatavilla olevien kanavien kautta.

Henkilökohtaisesti tapahtuvan rikoksista ilmoittamisen lisäksi jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikoksista voi ilmoittaa toimivaltaisille viranomaisille maksuttomien, saavutettavien, suojattujen ja käyttäjäystävällisten tieto- ja viestintäteknologioiden avulla ainakin kiireettömissä tapauksissa ja silloin, kun kyseessä on rikos, jossa ei ole käytetty väkivaltaa, edellyttäen, että tällä tavalla tapahtuva ilmoittaminen on uhrin edun mukaista.

Kun jäsenvaltio mahdollistaa rikoksista ilmoittamisen tieto- ja viestintäteknologioiden avulla, kyseiseen vaihtoehtoon on mahdollisuuksien mukaan sisällytettävä todisteiden toimittaminen.

Tieto- ja viestintäteknologioiden avulla tapahtuva rikoksista ilmoittaminen ei rajoita tällaisen ilmoittamisen ja todisteiden toimittamisen virallistamista koskevien kansallisten menettelysääntöjen soveltamista.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet helpottaakseen sitä, että luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka tietää tai epäilee hyvässä uskossa, että on tehty rikoksia tai että väkivallantekoja on odotettavissa, voivat ilmoittaa siitä toimivaltaisille viranomaisille kansallisten menettelysääntöjen mukaisesti.

3. Jotta voidaan helpottaa kolmannen osapuolen mahdollisuutta ilmoittaa rikoksista sellaisten kansalaisyhteiskunnan järjestöjen osalta, jotka todennäköisesti saavat tietoja rikoksista, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet toimivaltaisten viranomaisten ja tällaisten järjestöjen välisen yhteistyön mahdollistamiseksi.

4. Jos muu henkilö kuin uhri ilmoittaa rikoksesta, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat tarvittaessa ja kansallisen oikeuden mukaisesti asianmukaiset toimenpiteet uhrin suojelemiseksi ennen kuin rikoksentekijälle annetaan tieto siitä, että rikoksesta on ilmoitettu.

5. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että jokainen, joka on menettänyt vapautensa tai jonka vapautta on rajoitettu, voi tehokkaasti ilmoittaa rikoksesta, joka on tehty säilöönotto- tai majoitustiloissa, joista kyseinen henkilö ei saa tai ei voi vapaasti poistua, tai paikassa, jossa kyseisen henkilön liikkumisvapautta on rajoitettu. Tällaisia tiloja ovat ainakin

a) vankilat, säilöönottokeskukset ja rikoksesta epäiltyjen ja syytettyjen säilyttämiseen tarkoitetut säilytystilat;

b) asianomaisessa jäsenvaltiossa laittomasti oleskelevien kolmannen maan kansalaisten erityiset säilöönotto- ja majoitustilat, myös heidän palauttamisensa ja maastapoistamisensa valmistelemiseen tarkoitetut;

▼M1

c) tilat kansainvälistä suojelua hakeville ja sitä saaville henkilöille;

d) mitkä tahansa muut julkiset tai yksityiset laitokset, joista uhri ei saa tai ei voi vapaasti poistua, kuten vammaisille henkilöille, lapsille ja ikääntyneille tarkoitetut erityiset majoituskeskukset.

6. Jos lapset ottavat yhteyttä toimivaltaisiin viranomaisiin ilmoittaakseen rikoksista, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että ilmoitusmenettelyt ovat turvallisia, ne suoritetaan luottamuksellisesti kansallisen oikeuden mukaisesti, ne on suunniteltu ja ne ovat saavutettavissa lapsiystävällisellä tavalla ja niissä käytetty kieli vastaa lasten ikää ja kehitystasoa.

Jos rikokseen liittyy vanhempainvastuunkantaja ja lapsiuhrin ja vanhempainvastuunkantajan välillä on eturistiriita, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että lapsiuhrin mahdollisuus ilmoittaa rikoksesta ei riipu vanhempainvastuunkantajan suostumuksesta. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat tarvittavat toimenpiteet lapsen turvallisuuden suojelemiseksi ennen kuin ne antavat vanhempainvastuunkantajalle tiedon siitä, että on ilmoitettu rikoksesta.

7. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että uhreja, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, ei heidän oleskeluoikeudestaan riippumatta estetä ilmoittamasta rikoksesta ja että heitä kohdellaan syrjimättömästi. Jäsenvaltioiden on erityisesti huolehdittava siitä, että uhreja ei heidän oleskeluoikeudestaan riippumatta estetä käyttämästä heidän tämän direktiivin mukaisia oikeuksiaan, mukaan lukien heidän oikeutensa tulla kuulluksi 10 artiklan nojalla ja oikeus henkilökohtaisen arvioinnin tekemiseen 22 artiklan nojalla.

Jäsenvaltiot voivat kansallisen oikeuden mukaisesti milloin tahansa myöntää alueellaan laittomasti oleskelevalle kolmannen maan kansalaiselle erillisen oleskeluluvan tai muun oleskeluun oikeuttavan luvan.

8. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikoksesta ilmoittamisen hetkellä uhreille

a) annetaan tieto siitä mahdollisuudesta, että rikoksentekijälle saatetaan luovuttaa heidän henkilötietojaan 21 artiklan 3 kohdan mukaisesti, jotta rikoksentekijä voi käyttää puolustukselle kuuluvia oikeuksia, ja

b) annetaan tilaisuus ilmaista näkemyksensä tästä mahdollisuudesta.

▼B

6 artikla

Uhrin oikeus saada tietoja asiansa käsittelystä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan ilman aiheetonta viivytystä hänen oikeudestaan saada seuraavat tiedot häneen kohdistunutta rikosta koskevan rikosilmoituksen johdosta aloitetusta rikosoikeudellisesta menettelystä ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot:

▼B

a) päätös olla aloittamatta rikostutkintaa tai lopettaa se taikka jättää syyte nostamatta rikoksentekijää vastaan;

b) tuomioistuinkäsittelyn aika ja paikka sekä rikoksentekijää vastaan esitettyjen syytteiden luonne;

▼M1

c) päätös syytteen nostamisesta rikoksentekijää vastaan;

d) suojelutoimenpiteiden saatavuus, mukaan lukien suojelumääräykset;

e) uhrin rooli rikosoikeudellisessa menettelyssä kansallisten sääntöjen mukaisesti, tapauksen mukaan myös mahdollisuus saada asianosaisasema tällaisessa menettelyssä;

f) korvauksen hakemista ja saamista koskevat sovellettavat säännöt.

▼B

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan hänen asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti ilman aiheetonta viivytystä hänen oikeudestaan saada seuraavat tiedot häneen kohdistunutta rikosta koskevan rikosilmoituksen perusteella aloitetusta rikosoikeudellisesta menettelystä ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot:

a) oikeudenkäynnissä annettu lopullinen tuomio;

b) tiedot, joiden avulla uhri voi seurata rikosoikeudellisen menettelyn etenemistä, paitsi poikkeustapauksissa, joissa näiden tietojen ilmoittaminen saattaa haitata asian asianmukaista käsittelyä.

3. Edellä 1 kohdan a alakohdassa ja 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen tietojen on sisällettävä kyseessä olevan päätöksen perustelut tai lyhyt yhteenveto päätöksen perusteluista, paitsi jos kyseessä on valamiehistön päätös tai päätös, jonka perustelut ovat salassa pidettäviä, jolloin perusteluja ei ilmoiteta kansallisen oikeuden nojalla.

4. Uhrin toivomus saada tai olla saamatta tietoja sitoo toimivaltaista viranomaista, paitsi jos kyseiset tiedot on annettava sen vuoksi, että uhrilla on oikeus osallistua aktiivisesti rikosoikeudellisiin menettelyihin. Jäsenvaltioiden on annettava uhrille mahdollisuus muuttaa milloin tahansa toivomustaan ja otettava tämä muutos sen jälkeen huomioon.

▼M1

5. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille tarjotaan mahdollisuus saada ilman aiheetonta viivytystä tieto siitä, että häneen kohdistuneesta rikoksesta tutkintavankeuteen määrätty, syytteeseen pantu tai tuomittu henkilö vapautetaan, mukaan lukien tilanteet, joissa henkilö vapautetaan oikeudellisen valvonnan alaisena, tai henkilö on paennut vankeudesta. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että uhrille tiedotetaan mahdollisista asiaankuuluvista toimenpiteistä, joita hänen suojakseen on rikoksentekijän vapauttamisen tai pakenemisen johdosta määrätty.

▼B

6. Uhrille on pyynnöstä annettava 5 kohdassa tarkoitetut tiedot ainakin tapauksissa, joissa on olemassa uhriin kohdistuva vaara tai tunnistettu vahingon riski, paitsi jos on olemassa tällaisesta ilmoituksesta aiheutuva tunnistettu rikoksentekijään kohdistuvan vahingon riski.

▼M1

7. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tieto siitä, että uhrille on ilmoitettu hänen oikeudestaan saada tietoja rikosoikeudellisesta menettelystä, ja uhrin pyyntö saada tietoja tämän artiklan nojalla kirjataan asiaankuuluvasti kansallisen oikeuden mukaista kirjaamismenettelyä noudattaen.

▼B

7 artikla

Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille, joka ei ymmärrä tai puhu asianomaisessa rikosoikeudellisessa menettelyssä käytettävää kieltä, annetaan hänellä rikosoikeudellisessa menettelyssä noudatettavan asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaan olevan asemansa mukaisesti pyynnöstä maksuton tulkkaus ainakin tutkinta- tai lainkäyttöviranomaisten rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä suorittamissa uhrin kuulusteluissa, mukaan lukien poliisikuulustelut, sekä tulkkaus sitä varten, että uhri voi osallistua aktiivisesti oikeuden istuntoihin ja tarvittaviin välikäsittelyihin.

2. Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja oikeudellista harkintavaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti voidaan käyttää viestintäteknologiaa, kuten videoneuvottelua, puhelinta tai internetiä, jollei tulkin fyysinen läsnäolo ole välttämätöntä sen varmistamiseksi, että uhri kykenee käyttämään oikeuksiaan asianmukaisesti tai ymmärtämään menettelyn kulun.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka ei ymmärrä tai puhu asianomaisessa rikosoikeudellisessa menettelyssä käytettävää kieltä, saa hänellä rikosoikeudellisessa menettelyssä noudatettavan asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisesti olevan asemansa mukaisesti, pyynnöstään ja maksutta hänen ymmärtämällään kielellä laaditut käännökset niistä tiedoista, jotka ovat välttämättömiä, jotta uhri voi käyttää oikeuksiaan rikosoikeudellisessa menettelyssä, ja siinä laajuudessa kuin nämä tiedot ilmoitetaan uhrille. Tällaisten tietojen käännösten on sisällettävä ainakin päätös lopettaa uhriin kohdistuneeseen rikokseen liittyvä rikosoikeudellinen menettely ja, uhrin pyynnöstä, tällaisen päätöksen perustelut tai lyhyt yhteenveto niistä, paitsi jos kyseessä on valamiehistön päätös tai päätös, jonka perustelut ovat salassa pidettäviä, jolloin perusteluja ei kansallisen oikeuden nojalla ilmoiteta.

4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, jolla on oikeus saada tietoja tuomioistuinkäsittelyn ajasta ja paikasta 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti ja joka ei ymmärrä toimivaltaisen viranomaisen kieltä, saa pyynnöstään käännöksen niistä tiedoista, joihin hänellä on oikeus.

5. Uhri voi toimittaa perustellun pyynnön siitä, että asiakirja katsotaan keskeiseksi. Keskeisten asiakirjojen sellaisia kohtia, jotka eivät ole välttämättömiä sitä varten, että uhri voi osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn, ei tarvitse kääntää.

▼M1

6. Sen estämättä, mitä 1 ja 3 kohdassa säädetään, kirjallisen käännöksen sijasta voidaan antaa suullinen käännös tai suullinen yhteenveto keskeisistä asiakirjoista edellyttäen, ettei tällainen suullinen käännös tai suullinen yhteenveto loukkaa menettelyn oikeudenmukaisuutta tai uhrin kykyä käyttää oikeuksiaan, mukaan lukien kyky osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn uhrilla siinä olevan roolin mukaisesti.

▼M1

7. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltainen viranomainen arvioi, tarvitseeko uhri tulkkausta tai käännöstä tämän artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetyllä tavalla. Uhri voi riitauttaa päätöksen tulkkauksen tai käännöksen antamatta jättämisestä. Menettelysäännöt tällaista riitautusta varten määritetään kansallisessa oikeudessa. Oikeuden istuntojen aikana tehtyihin päätöksiin tulkkauksen tai käännöksen antamatta jättämisestä sovelletaan 10 b artiklan 2 kohdan säännöksiä.

▼B

8. Tulkkaus ja käännös sekä sellaisen päätöksen, jonka mukaan tulkkausta tai käännöstä ei anneta tämän artiklan mukaisesti, riitauttamista koskeva käsittely ei saa kohtuuttomasti pitkittää rikosoikeudellista menettelyä.

8 artikla

Oikeus käyttää uhrien tukipalveluja

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on tarpeidensa mukaisesti mahdollisuus käyttää maksutta luottamuksellisia uhrin etua edistäviä uhrien tukipalveluja ennen rikosoikeudellista menettelyä, sen kuluessa ja tarvittavan ajan sen jälkeen. Perheenjäsenillä on oikeus käyttää uhrien tukipalveluja tarpeidensa sekä uhriin kohdistuneen rikoksen johdosta aiheutuneen vahingon suuruuden mukaisesti.

▼M1

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että asiaankuuluvat yleiset tukipalvelut tai erityistukipalvelut ottavat ilman aiheetonta viivytystä yhteyttä uhriin, jos 22 artiklassa tarkoitetussa henkilökohtaisessa arvioinnissa havaitaan tuen tarve ja edellyttäen, että uhri sen jälkeen, kun hänelle on tiedotettu tukipalveluista, joita voidaan tarjota, antaa suostumuksensa tukipalvelujen yhteydenottoon tai jos uhri pyytää tukea.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä maksuttomien ja luottamuksellisten erityistukipalvelujen perustamiseksi uhrien yleisten tukipalvelujen lisäksi tai niiden erottamattomana osana taikka annettava uhrien tukijärjestöille mahdollisuus ottaa yhteyttä tällaista erityistukea antaviin olemassa oleviin erikoistuneisiin yksiköihin. Uhrilla on oikeus käyttää tällaisia palveluja erityistarpeidensa mukaisesti ja perheenjäsenillä erityistarpeidensa ja uhriin kohdistuneen rikoksen johdosta aiheutuneen vahingon suuruuden mukaisesti. Jos erityistukipalveluja ei tarjota osana yleisiä uhrien tukipalveluja, yleisten tukipalvelujen ja erityistukipalvelujen on oltava koordinoituja.

▼B

4. Uhrien tukipalvelut ja mahdolliset erityistukipalvelut voidaan perustaa julkisina tai valtiosta riippumattomina järjestöinä, ja ne voidaan järjestää ammattilais- tai vapaaehtoispohjalta.

5. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että mahdollisuus käyttää uhrien tukipalveluja ei riipu siitä, että uhri on tehnyt virallisen rikosilmoituksen toimivaltaiselle viranomaiselle.

▼M1

6. Jäsenvaltioiden on pyrittävä varmistamaan, että erityistukipalvelut pysyvät täysin toiminnassa uhreja varten kriisiaikoina, kuten terveyskriiseissä, humanitaarisissa tilanteissa tai muissa hätätilanteissa.

▼M1

7. Uhrien tukipalvelujen on oltava saatavilla ja helposti käytettävissä, myös verkossa tai muiden soveltuvien keinojen, kuten tieto- ja viestintäteknologioiden, avulla. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tässä artiklassa ja 9 a artiklassa tarkoitettujen uhrien tukipalvelujen maantieteellinen jakautuminen ja kapasiteetti ovat riittäviä asianomaisen jäsenvaltion maantieteen ja väestörakenteen huomioon ottaen.

▼B

9 artikla

Uhrien tukipalveluista saatava tuki

1. Edellä 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen uhrien tukipalvelujen on tarjottava vähintään:

▼M1

a) uhrin oikeuksien käyttämisen kannalta merkityksellisiä tietoja, neuvontaa ja tukea, jotka liittyvät esimerkiksi rikoksesta aiheutuneen vahingon korvaamista koskevien kansallisten järjestelmien hyödyntämiseen, oikeudellisen neuvonnan, myös oikeusavun, saamiseen ja uhrin asemaan rikosoikeudellisissa menettelyissä, mukaan lukien valmistautuminen oikeuden istuntoon osallistumiseen;

▼B

b) tietoja olemassa olevista asiaankuuluvista erityistukipalveluista tai välittömän ohjaamisen tällaiseen palveluun;

▼M1

c) emotionaalista tukea;

c a) psykologista tukea tai, jos psykologista tukea ei ole saatavilla, ohjaaminen palveluihin, jotka voivat tarjota psykologista tukea;

▼B

d) rikoksesta johtuviin taloudellisiin ja käytännön kysymyksiin liittyvää neuvontaa;

e) toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien riskiä ja ehkäisemistä koskevaa neuvontaa, jolleivät muut julkiset tai yksityiset palvelut sitä muuten tarjoa.

▼M1

Jos ensimmäisen alakohdan c a alakohtaa sovellettaessa psykologisen tuen erityistarve on havaittu 22 artiklassa tarkoitetulla henkilökohtaisella arvioinnilla, psykologista lisätukea on oltava saatavilla tällaista tukea tarvitsevalle uhrille niin pitkäksi aikaa kuin on tarpeen uhrin yksilöllisten tarpeiden ja asiaankuuluvien, psykologisen tuen saatavuuteen sovellettavien kansallisten terveydenhuolto- tai sosiaalijärjestelmien mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että uhrien tukipalveluissa kiinnitetään erityistä huomiota sellaisten uhrien erityistarpeisiin, joille on rikoksen vakavuuden seurauksena aiheutunut huomattavaa vahinkoa.

▼B

3. Edellä 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen erityistukipalvelujen on kehitettävä ja tarjottava vähintään seuraavia palveluja, jolleivät muut julkiset tai yksityiset tahot niitä muuten tarjoa:

a) suojan tai muun sopivan väliaikaisen majoituksen antaminen uhreille, jotka tarvitsevat turvallisen paikan toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien välittömän riskin johdosta;

▼M1

b) kohdennettu ja yhdennetty tuki sekä tietoa lääketieteellisiä ja oikeuslääketieteellisiä tutkimuksia tarjoavista palveluista, joihin voivat sisältyä kattavat lääkinnälliset terveydenhuoltopalvelut, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut, kansallisen oikeuden mukaisesti ja tarvittaessa ohjaaminen näihin palveluihin sekä tietoa sosiaali- ja psykologisesta neuvonnasta, mukaan lukien trauman hoito, ja tarvittaessa ohjaaminen siihen uhreille, joilla on erityistarpeita, kuten seksuaaliväkivallan uhreille, sukupuolistuneen väkivallan, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1385 ([1]) soveltamisalaan kuuluva naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta, uhreille, ihmiskaupan uhreille, järjestäytyneen rikollisuuden uhreille, vammaisille uhreille, hyväksikäytön uhreille, viharikosten uhreille, terrorismin uhreille, kidutuksen uhreille, tahdonvastaisen katoamisen uhreille ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 6 artiklassa määritellyn joukkotuhonnan, 7 artiklassa määriteltyjen ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten, 8 artiklassa määriteltyjen sotarikosten ja 8 a artiklassa määritellyn hyökkäysrikoksen uhreille.

4. Jäsenvaltioiden on tarjottava seksuaaliväkivallan uhreille mahdollisuus saada terveydenhuoltopalveluja, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut, oikea-aikaisesti direktiivin (EU) 2024/1385 ja kansallisen oikeuden mukaisesti.

5. Jäsenvaltioiden on tarjottava 26 a artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen toimintakäytänteiden tai ohjeiden mukaisesti ne suojelu- ja erityistukipalvelut, jotka ovat tarpeen sellaisten uhrien moninaisiin tarpeisiin vastaamiseksi, joilla on erityistarpeita.

6. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tässä artiklassa ja 9 a artiklassa tarkoitetut tukipalvelut täyttävät kyseisten palvelujen laadun suhteen sovellettavat vaatimukset. Tukipalvelujen tarjoamia palveluja on tarpeen mukaan arvioitava ja tarvittaessa mukautettava vastaavasti. Kyseisten palvelujen arviointi ei saa aiheuttaa kohtuutonta rasitetta kyseisiä palveluja tarjoaville järjestöille.

9 a artikla

Lapsiuhrien kohdennetut ja yhdennetyt tukipalvelut

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että lapsiuhreille on saatavilla lapsiystävällisiä, kohdennettuja ja yhdennettyjä tukipalveluja, jotka tarjoavat sellaista ikätasoa vastaavaa tukea ja suojelua, joka on tarpeen lapsiuhrien, myös lasten, joille on aiheutunut haittaa rikoksen todistamisesta, moninaisiin tarpeisiin vastaamiseksi kattavasti.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1385, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta (EUVL L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

▼M1

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa lapsiuhrien kohdennetuissa ja yhdennetyissä tukipalveluissa on tarjottava koordinoitu toimijoiden välinen mekanismi, joka sisältää seuraavat palvelut:

a) 4 artiklassa tarkoitettu tietojen antaminen;

b) lääketieteelliset tutkimukset;

c) emotionaalinen, sosiaalinen ja psykologinen tuki;

d) hallinnollinen apu;

e) rikoksista ilmoittaminen;

f) 22 artiklassa tarkoitettu henkilökohtainen arviointi;

g) 24 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen kuulustelujen tallentaminen videolle.

3. Jäsenvaltioiden on harkittava sitä, että varmistetaan 2 kohdassa tarkoitettujen palvelujen tarjoaminen samoissa tiloissa, kiinnittäen erityistä huomiota lapsiuhrien etuun, mukaan lukien lapsiuhreille rikoksen johdosta aiheutuneen haitan vakavuus.

4. Tässä artiklassa tarkoitettuja lapsiuhrien kohdennettuja ja yhdennettyjä tukipalveluja voidaan perustaa julkisina tai valtiosta riippumattomina järjestöinä.

▼B

3 LUKU

OSALLISTUMINEN RIKOSOIKEUDELLISIIN MENETTELYIHIN

10 artikla

Oikeus tulla kuulluksi

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhria voidaan kuulla rikosoikeudellisissa menettelyissä ja että hän voi esittää todisteita. Kun on määrä kuulla lapsiuhria, lapsen ikä ja kypsyys on otettava asianmukaisesti huomioon.

2. Menettelymääräykset, joiden nojalla uhria voidaan kuulla rikosoikeudellisissa menettelyissä ja joiden nojalla uhri voi esittää todisteita, määritetään kansallisessa oikeudessa.

▼M1

10 a artikla

Oikeus apuun tuomioistuintiloissa

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että uhrit saavat tuomioistuintiloissa ja yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti emotionaalista tukea ja käytännön tietoa rikosoikeudenkäynnin järjestämiseen liittyvistä seikoista.

▼M1

10 b artikla

Oikeus saada tietoa oikeudenkäyntimenettelyn aikana tehdyistä päätöksistä ja oikeus uudelleentarkasteluun

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhreille tiedotetaan heillä rikosoikeudellisessa menettelyssä kansallisen oikeuden nojalla olevan aseman mukaisesti viipymättä oikeudenkäyntimenettelyssä tehdyistä päätöksistä, jotka koskevat heidän 7 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaista oikeuttaan tulkkaukseen ja käännöksiin oikeuden istuntojen aikana sekä 23 artiklan 3 kohdan mukaisia toimenpiteitä ja jotka vaikuttavat heihin suoraan.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhreilla on heillä rikosoikeudellisessa menettelyssä kansallisen oikeuden nojalla olevan aseman mukaisesti oikeus pyytää kansallisen oikeuden mukaisesti tarkastelemaan uudelleen ainakin sellaiset oikeuden istuntojen aikana tehdyt päätökset, jotka koskevat heidän

a) 7 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaista oikeuttaan tulkkaukseen tai käännöksiin;

b) 10 artiklan mukaista oikeuttaan tulla kuulluksi; ja

c) 13 artiklan mukaista oikeuttaan oikeusapuun.

Jäsenvaltiot voivat säätää uhrien mahdollisuudesta pyytää 18 artiklan ja 23 artiklan 3 kohdan nojalla tehtyjen päätösten uudelleentarkastelua.

Tämän kohdan nojalla tehtävää päätösten uudelleentarkastelua koskevat menettelymääräykset, myös siitä, onko tällaisella uudelleentarkastelulla lykkäävä vaikutus, määritetään kansallisessa oikeudessa. Tällaisen uudelleentarkastelun harkinta ei saa kohtuuttomasti pitkittää rikosoikeudellista menettelyä. Uudelleentarkastelu voidaan suorittaa samassa oikeusasteessa, ja sen voi suorittaa sama viranomainen, myös suullisesti oikeudenkäyntimenettelyn aikana.

▼B

11 artikla

Oikeudet syyttämättäjättämispäätöksen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on hänen asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti oikeus saattaa syyttämättäjättämispäätös uudelleen käsiteltäväksi. Tällaista uudelleen käsittelyä koskevat menettelymääräykset määritetään kansallisessa oikeudessa.

2. Jos asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukainen uhrin asema ratkaistaan kansallisen oikeuden mukaisesti vasta sen jälkeen, kun on tehty päätös syytteen nostamisesta rikoksentekijää vastaan, jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että ainakin vakavan rikoksen uhrilla on oikeus syyttämättäjättämispäätöksen uudelleenkäsittelyyn. Menettelymääräykset tällaista uudelleen käsittelyä varten määritetään kansallisessa oikeudessa.

▼B

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan ilman aiheetonta viivytystä hänen oikeudestaan saada riittävät tiedot päätöksen tekemiseksi siitä, pyytääkö hän syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen käsittelyä, ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot.

4. Jos syyttämättäjättämispäätöksen on tehnyt ylin syyttäjäviranomainen, jonka päätökseen ei voi kansallisen oikeuden nojalla hakea muutosta, uudelleen käsittelyn voi suorittaa sama viranomainen.

5. Edellä olevaa 1, 3 ja 4 kohtaa ei sovelleta syyttäjän syyttämättäjättämispäätökseen, jos tällaisesta päätöksestä seuraa tuomioistuimen ulkopuolinen ratkaisu, mikäli tästä on määrätty kansallisessa oikeudessa.

12 artikla

Oikeus suojatoimiin korjaavan oikeuden palvelujen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on uhrin suojelemiseksi toissijaiselta ja toistuvalta uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta toteutettava toimenpiteitä, joita sovelletaan tarjottaessa mahdollisia korjaavan oikeuden palveluja. Tällaisilla toimenpiteillä on huolehdittava siitä, että uhrilla, joka päättää haluta osallistua korjaavan oikeuden menettelyihin, on pyynnöstä oikeus turvallisiin ja päteviin korjaavan oikeuden palveluihin, edellyttäen, että ainakin seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) korjaavan oikeuden palveluja käytetään ainoastaan, jos ne ovat uhrin edun mukaisia, niissä otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat ja uhri on antanut niiden osalta vapaaehtoisen ja tietoon perustuvan suostumuksensa, joka voidaan peruuttaa milloin tahansa;

b) ennen kuin uhri on antanut suostumuksensa korjaavan oikeuden menettelyyn osallistumiseen, hänelle annetaan perusteelliset ja puolueettomat tiedot tästä menettelystä ja sen mahdollisista tuloksista sekä tiedot niistä menettelyistä, joiden avulla mahdollisen sopimuksen täyttämistä valvotaan;

c) rikoksentekijä on tunnustanut tapaukseen liittyvät tosiseikat pääpiirteissään;

d) sopimus saadaan aikaan vapaaehtoisesti, ja se voidaan ottaa huomioon mahdollisissa myöhemmissä rikosoikeudellisissa menettelyissä;

e) korjaavan oikeuden menettelyn yhteydessä käytävät keskustelut, joita ei käydä julkisesti, ovat luottamuksellisia eikä niiden sisältöä paljasteta myöhemminkään muutoin kuin osapuolten suostumuksella tai jos kansallisessa oikeudessa sitä edellytetään erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi.

2. Jäsenvaltioiden on helpotettava tapausten siirtämistä tilanteen mukaan korjaavan oikeuden palveluihin muun muassa vahvistamalla tällaisen siirtämisen edellytyksiä koskevat menettelyt tai suuntaviivat.

▼M1

13 artikla

Oikeus oikeusapuun

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla, jolla on oikeus saada rikosoikeudellisen menettelyn osapuolen asema ja jolla ei ole riittäviä varoja maksaa oikeusavustajan käytöstä rikosoikeudellisen menettelyn aikana, on mahdollisuus oikeusapuun, tapauksen mukaan myös korvauksen hakemista varten.

Jäsenvaltiot voivat soveltaa tarveharkintaa, aiheellisuusharkintaa tai molempia sen arvioimiseksi, onko oikeusapua annettava.

Jos jäsenvaltio soveltaa tarveharkintaa, sen on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat ja objektiiviset tekijät, kuten asianomaisen henkilön tulot, varallisuus ja perhetilanne, avustajan avusta aiheutuvat kustannukset ja elintaso kyseisessä jäsenvaltiossa sekä uhrin riippuvuus rikoksentekijästä.

Jos jäsenvaltio soveltaa aiheellisuusharkintaa, sen on otettava huomioon rikoksen vakavuus, tapauksen monimutkaisuus ja uhrille aiheutuneen haitan vakavuus.

Uhrin mahdollisuutta oikeusapuun koskevat menettelymääräykset määritetään kansallisessa oikeudessa.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tietyillä kansallisessa oikeudessa määritellyillä uhriryhmillä, kuten lapsiuhreilla tai vammaisilla uhreilla, joilla on oikeus saada rikosoikeudellisen menettelyn osapuolen asema ja joilla ei ole riittäviä varoja, on oikeus oikeusapuun.

▼B

14 artikla

Oikeus saada korvausta kuluista

Jäsenvaltioiden on myönnettävä rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuvalle uhrille mahdollisuus saada korvausta kuluista, joita hänelle on aiheutunut aktiivisesta osallistumisesta rikosoikeudelliseen menettelyyn hänen asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla uhri voi saada korvausta, määritetään kansallisessa oikeudessa.

15 artikla

Oikeus omaisuuden palauttamiseen

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa takavarikoitu uhrin omaisuus, joka on palautettavissa, palautetaan hänelle viipymättä toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä, jollei sitä tarvita rikosoikeudellista menettelyä varten. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla tällainen omaisuus palautetaan uhrille, määritetään kansallisessa oikeudessa.

▼B

16 artikla

Oikeus rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa tehtävään päätökseen rikoksentekijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on oikeus saada rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa kohtuullisessa ajassa päätös rikoksentekijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen, paitsi jos tällainen päätös kansallisen oikeuden mukaan tehdään toisessa oikeudellisessa menettelyssä.

▼M1

2. Jäsenvaltioilla on oltava käytössä täytäntöön- tai toimeenpanotoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa sitä, että rikoksentekijä maksaa uhrille myönnetyn korvauksen ilman aiheetonta viivytystä.

3. Jos korvaus on myönnetty tahallisen väkivaltarikoksen uhrille, mutta rikoksentekijä ei ole maksanut uhrille kyseistä myönnettyä korvausta kohtuullisessa ajassa eivätkä 2 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet ole johtaneet tulokseen kohtuullisessa ajassa, jäsenvaltiot voivat maksaa myönnetyn korvauksen uhrille kokonaan tai osittain ennakkoon kansallisen oikeuden mukaisesti. Tällainen maksu ei vapauta rikoksentekijää tämän velvoitteesta maksaa myönnetty korvaus, ja jäsenvaltioilla on oikeus periä kyseinen maksu takaisin rikoksentekijältä.

▼B

17 artikla

Toisessa jäsenvaltiossa asuvien uhrien oikeudet

▼M1

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat aiheellisia toimenpiteitä niiden vaikeuksien lieventämiseksi, jotka aiheutuvat uhrin asumisesta muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos on tehty, erityisesti kun on kyse oikeudellisten menettelyjen järjestämisestä. Sen jäsenvaltion viranomaisten, jossa rikos on tehty, on tätä varten voitava

a) ottaa uhrilta lausunto välittömästi sen jälkeen, kun toimivaltaiselle viranomaiselle on tehty rikosilmoitus;

b) kuulla toisessa jäsenvaltiossa asuvia uhreja videoneuvottelun avulla tai muulla audiovisuaalisesti välitettävällä tavalla 29 päivänä toukokuuta 2000 allekirjoitetun, keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaisesti tehdyn yleissopimuksen ([1]) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/41/EU ([2]) mukaisesti;

([1]) EUVL C 197, 12.7.2000, s. 3.

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/41/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä (EUVL L 130, 1.5.2014, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/41/oj).

▼M1

c) helpottaa toisessa jäsenvaltiossa asuvien uhrien osallistumista rikosoikeudelliseen menettelyyn videoneuvottelun tai muun etäviestintäteknologian avulla siinä määrin kuin se on mahdollista unionin ja kansallisen oikeuden nojalla ja uhrilla rikosoikeudellisessa menettelyssä olevan roolin mukaisesti.

▼B

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikoksen uhriksi muussa kuin asuinjäsenvaltiossaan joutunut henkilö voi tehdä rikosilmoituksen asuinjäsenvaltionsa toimivaltaisille viranomaisille, jos hän ei ole voinut tehdä rikosilmoitusta jäsenvaltiossa, jossa rikos tehtiin, tai, jos kyse on tuon jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa vakavaksi määritellystä rikoksesta, hän ei ole halunnut tehdä rikosilmoitusta tuossa jäsenvaltiossa.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltainen viranomainen, jolle uhri tekee rikosilmoituksen, toimittaa sen viipymättä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka alueella rikos on tehty, jos se jäsenvaltio, jossa rikosilmoitus on tehty, ei ole käyttänyt toimivaltaa aloittaa menettely.

▼M1

4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää apua Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastolta (Eurojust) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1727 ([1]) mukaisesti ja neuvoston päätöksellä 2008/976/YOS ([2]) perustetulta Euroopan oikeudelliselta verkostolta ja välittää Eurojustille ja Euroopan oikeudelliselle verkostolle tietoa Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston toimeksiantojen puitteissa yhteistyön helpottamiseksi muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa rajatylittävissä tapauksissa.

▼B

4 LUKU

UHRIN SUOJELU JA ERITYISSUOJELUA TARVITSEVAN UHRIN TUNNISTAMINEN

18 artikla

Oikeus suojeluun

Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niillä on käytössään toimenpiteitä uhrin ja hänen perheenjäsentensä suojelemiseksi toissijaiselta ja toistuvalta uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta, myös siltä riskiltä, että heille aiheutuu emotionaalista tai psyykkistä haittaa, ja uhrin ihmisarvon suojelemiseksi kuulustelun ja hänen todistelutarkoituksessa antamansa lausunnon antamisen yhteydessä. Tällaiset toimenpiteet käsittävät tarvittaessa myös kansallisen oikeuden mukaisia menettelyjä uhrin ja hänen perheenjäsentensä fyysiseksi suojelemiseksi.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1727, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja neuvoston päätöksen 2002/187/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 138, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj).

([2]) Neuvoston päätös 2008/976/YOS, tehty 16 päivänä joulukuuta 2008, Euroopan oikeudellisesta verkostosta (EUVL L 348, 24.12.2008, s. 130, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/976/oj).

▼M1

18 a artikla

Lisäoikeus suojeluun

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tämän direktiivin mukaisia tuki- ja suojelutoimenpiteitä voidaan myöntää sellaisille uhreille, jotka ovat kokeneet lisähaittaa, kuten ihmisarvon menetyksen, vakavien rikosten ihannoinnin, sellaisena kuin se on määritelty kansallisessa oikeudessa, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/541 ([1]) 5 artiklassa määritellyn julkisen yllytyksen terrorismirikokseen, tai rikoksentekijöiden ylistämisen vuoksi.

19 artikla

Oikeus välttää rikoksentekijän kohtaaminen

1. Jäsenvaltioiden on luotava tarvittavat olosuhteet, joilla tehdään tarvittaessa mahdolliseksi uhrin ja hänen perheenjäsentensä sekä rikoksentekijän kohtaamisen välttäminen tiloissa, joissa rikosoikeudellinen menettely käydään, viran puolesta tai uhrin pyynnöstä, jollei rikosoikeudellinen menettely edellytä tällaista kohtaamista.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uusissa tuomioistuintiloissa on erilliset odotustilat uhreja varten. Jäsenvaltioiden on arvioitava, onko mahdollista ja toteutettavissa, että olemassa oleviin tuomioistuintiloihin luodaan erilliset odotustilat uhreja varten.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhreille tiedotetaan tarvittaessa sellaisista toimenpiteistä, joita on saatavilla rikoksentekijän kohtaamisen välttämiseksi.

▼B

20 artikla

Uhrin oikeus suojeluun rikostutkinnan aikana

Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja oikeudellista harkintavaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikostutkinnan aikana:

a) uhrin kuulustelut suoritetaan ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun toimivaltaiselle viranomaiselle on tehty rikosilmoitus;

b) uhrin kuulustelujen lukumäärä pidetään mahdollisimman pienenä, ja kuulusteluja järjestetään vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä rikostutkinnan kannalta;

c) uhrin mukana voi olla hänen oikeudellinen edustajansa ja hänen valitsemansa henkilö, jollei perustellusta syystä ole tehty päinvastaista päätöstä;

d) lääketieteellisten tutkimusten määrä pidetään mahdollisimman pienenä ja niitä suoritetaan vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä rikosoikeudellisen menettelyn kannalta.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/541, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2017, terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta (EUVL L 88, 31.3.2017, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

▼B

21 artikla

▼M1

Oikeus yksityisyyden suojaan ja henkilötietojen salassapitoon

▼B

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset voivat rikosoikeudellisen menettelyn aikana toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä uhrin ja hänen perheenjäsentensä yksityisyyden, mukaan lukien 22 artiklan mukaisessa henkilökohtaisessa arvioinnissa huomioon otettavat uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, ja kuvien suojaamiseksi. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa kaikki lainmukaiset toimenpiteet estääkseen kaiken sellaisen tiedon julkisen levittämisen, joka voisi mahdollistaa lapsiuhrin tunnistamisen.

2. Jäsenvaltioiden on sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta sekä tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioittaen rohkaistava tiedotusvälineitä toteuttamaan itsesääntelytoimenpiteitä uhrien yksityisyyden, henkilökohtaisen koskemattomuuden ja henkilötietojen suojaamiseksi.

▼M1

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikoksentekijälle ei anneta uhrin asuinpaikkaa koskevia henkilötietoja tai muita vastaavia yhteystietoja, kuten uhrin puhelinnumeroa ja sähköpostiosoitetta, paitsi jos tietojen luovuttaminen on tarpeen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU ([1]) 7 artiklan soveltamiseksi tai jos toimivaltaiset viranomaiset ovat joko pyynnöstä tai viran puolesta tapauskohtaisen arvioinnin jälkeen todenneet, että tietojen luovuttamiseen liittyy oikeutettu etu, joka painaa enemmän kuin uhrin oikeus henkilötietojen suojaan.

4. Edellä olevaa 3 kohtaa sovelletaan rikosoikeudellisiin menettelyihin, jotka on pantu vireille 2 päivän heinäkuuta 2029 jälkeen.

▼B

22 artikla

▼M1

Uhrin henkilökohtainen arviointi erityisten tuki- ja suojelutarpeiden määrittämiseksi

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrista tehdään hyvissä ajoin henkilökohtainen arviointi, jäljempänä ’henkilökohtainen arviointi’, jotta läpi menettelyn voidaan selvittää erityisiä tuki- ja suojelutarpeita ja määrittää, hyötyisikö uhri ja missä määrin 9 artiklan 1 kohdan c a alakohdan mukaisesta psykologisesta lisätuesta, 9 a artiklan nojalla tarjotuista palveluista tai 18, 18 a, 23 tai 24 artiklan mukaisista erityistoimenpiteistä sen vuoksi, että kyseinen uhri on erityisen haavoittuvainen toissijaiselle ja toistuvalle uhriksi joutumiselle, pelottelulle tai kostotoimille.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/13/oj).

▼M1

Jäsenvaltioiden on päätettävä uhrien henkilökohtaisen arvioinnin käytännön järjestämisestä.

1 a. Henkilökohtainen arviointi aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, kuten silloin, kun uhri on ensimmäisen kerran yhteydessä toimivaltaisiin viranomaisiin, ja se kestää niin kauan kuin on kunkin uhrin erityistarpeiden mukaan tarpeen. Jos niiden viranomaisten, joihin uhri on ensimmäiseksi yhteydessä, tekemän henkilökohtaisen arvioinnin ensivaihe osoittaa, että tarvitaan tehostettua arviointia, tällainen arviointi on tehtävä tarvittaessa yhteistyössä tai koordinoidusti asiaankuuluvien laitosten ja elinten sekä yleisten tukipalvelujen ja erityistukipalvelujen kanssa, sisältäen ohjaamisen tällaisiin palveluihin, uhrin yksilöllisten tarpeiden ja menettelyn vaiheen mukaan.

Henkilökohtaisen arvioinnin suorittavat asianmukaisesti koulutetut henkilöt uhrin edun mukaisesti ja kiinnittäen erityistä huomiota toissijaisen tai toistuvan uhriksi joutumisen välttämiseen.

Toimivaltaisten viranomaisten, laitosten, elinten ja tukipalvelujen on vastattava uhrien tuki- ja suojelutarpeisiin ilman aiheetonta viivytystä ja koordinoidulla tavalla.

2. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on otettava huomioon

a) uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, mukaan lukien merkitykselliset kokemukset syrjinnästä, mukaan lukien syrjintä, joka liittyy moniperusteisiin syrjintäperusteisiin, kuten sukupuoleen, myös sukupuoli-identiteettiin, ikään, vammaisuuteen, oleskeluoikeuteen, uskontoon tai vakaumukseen, kieleen, rotuun, yhteiskunnalliseen tai etniseen alkuperään ja seksuaaliseen suuntautumiseen;

b) rikoksen tyyppi tai luonne;

c) rikoksen olosuhteet;

d) uhrin suhde rikoksentekijään ja rikoksentekijän aiheuttamat riskit.

3. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota

a) uhreihin, joille on rikoksen vakavuuden tai toistuvuuden johdosta aiheutunut huomattavaa vahinkoa;

b) uhreihin, joihin on kohdistunut rikos, jonka motiivina on ennakkoluulo tai syrjintä, joka voi liittyä erityisesti uhrin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin;

c) uhreihin, joiden suhde rikoksentekijään ja riippuvuus tästä tekee heistä erityisen haavoittuvia.

Ensimmäisen alakohdan soveltamiseksi on otettava asianmukaisesti huomioon terrorismin uhrit, järjestäytyneen rikollisuuden uhrit, ihmiskaupan uhrit, sukupuolistuneen väkivallan, mukaan lukien naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta, uhrit, seksuaaliväkivallan, mukaan lukien lapseen kohdistuva seksuaaliväkivalta, uhrit, riiston uhrit, viharikosten uhrit, kidutuksen uhrit, tahdonvastaisen katoamisen uhrit, vammaiset uhrit sekä Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 6 artiklassa määritellyn joukkotuhonnan, 7 artiklassa määriteltyjen ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten, 8 artiklassa määriteltyjen sotarikosten tai 8 a artiklassa määritellyn hyökkäysrikoksen uhrit. Tapauksen mukaan on kiinnitettävä erityistä huomiota näiden rikosten verkossa tapahtuvien muotojen uhreihin sekä uhreihin, jotka kuuluvat useampaan kuin yhteen näistä ryhmistä.

▼M1

Jos se on aiheellista ja tarkoituksenmukaista, henkilökohtaisessa arvioinnissa on otettava huomioon uhrin perheenjäsenten erityistarpeet.

3 a. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettuun rikoksentekijän aiheuttamaan riskiin, kuten

a) väkivaltaisen käyttäytymisen riski;

b) ruumiinvamman riski;

c) aseiden käytön riski;

d) yhteydet järjestäytyneeseen rikollisryhmään tai sellaisessa mukanaolo;

e) huumeiden tai alkoholin väärinkäyttö;

f) lapsiin kohdistuva väkivalta;

g) mielenterveysongelmat

h) vainoaminen; tai

i) uhkauksen ilmaisut tai vihapuhe.

4. Tätä direktiiviä sovellettaessa lapsiuhrien oletetaan olevan erityistuen ja -suojelun tarpeessa johtuen heidän haavoittuvuudestaan toissijaiselle ja toistuvalle uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja kostotoimille. Sen määrittämiseksi, hyötyisikö lapsiuhri ja missä määrin 18, 18 a, 23 ja 24 artiklassa säädetyistä erityistoimenpiteistä, lapsiuhreista on tehtävä henkilökohtainen arviointi. Lapsiuhrien henkilökohtainen arviointi on järjestettävä 9 a artiklassa tarkoitettujen kohdennettujen ja yhdennettyjen tukipalvelujen puitteissa, ja siinä on otettava huomioon mahdolliset huoltajaa vailla olevilla lapsiuhreilla rikoksen johdosta olevat erityistarpeet.

▼B

5. Henkilökohtaisen arvioinnin laajuutta voidaan mukauttaa rikoksen vakavuuden ja uhrin kärsimän ilmeisen vahingon määrän perusteella.

▼M1

6. Henkilökohtainen arviointi on tehtävä läheisessä yhteistyössä uhrin kanssa, ja siinä on otettava huomioon hänen toiveensa, myös siinä tapauksessa, että hän ei halua käyttää hyväkseen 8, 9, 9 a, 23 ja 24 artiklassa säädettyjä erityistoimenpiteitä.

7. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että henkilökohtaista arviointia tarkastellaan uudelleen uhrin yksilöllisten tarpeiden mukaan ja että tarvittaessa toteutetaan uusia tai mukautetaan voimassa olevia toimenpiteitä vastaamaan uhrin yksilöllisiä tarpeita sen varmistamiseksi, että tuki- ja suojelutoimenpiteet ovat uhrin muuttuvan tilanteen mukaiset. Jos seikat, joihin henkilökohtainen arviointi perustuu, ovat muuttuneet merkittävästi, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että arviointia päivitetään koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan.

▼B

23 artikla

Erityissuojelun tarpeessa olevien uhrien oikeus suojeluun rikosoikeudellisten menettelyjen aikana

▼M1

1. Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja noudattaen oikeudellista harkintavaltaa koskevia sääntöjä jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että erityissuojelun tarpeessa olevat uhrit, joiden hyväksi toteutetaan henkilökohtaisen arvioinnin perusteella määritettyjä erityistoimenpiteitä, voivat käyttää hyväkseen tämän artiklan 2, 3 ja 4 kohdassa säädettyjä toimenpiteitä. Jos henkilökohtaisen arvioinnin perusteella suunniteltua erityistoimenpidettä on mahdotonta tarjota toiminnallisten tai käytännön rajoitteiden takia tai jos uhrin kuulustelu kiireellisesti on tarpeen ja sen toteuttamatta jättäminen voisi olla vahingoksi uhrille tai toiselle henkilölle tai haitata menettelyn kulkua, jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti päättää olla tarjoamatta suunniteltua erityistoimenpidettä.

▼B

2. Uhrien, joilla on 22 artiklan 1 kohdan nojalla todettu olevan erityisiä suojelutarpeita, käytettävissä on oltava rikostutkinnan aikana seuraavia erityistoimenpiteitä:

a) uhria kuulustellaan tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa;

b) uhria kuulustelevat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, tai kuulustelu tapahtuu tällaisten ammattihenkilöiden välityksellä;

c) samat henkilöt suorittavat kaikki uhrin kuulustelut, jollei tämä ole hyvän oikeudenkäytön vastaista;

▼M1

d) seksuaaliväkivallan tai sukupuolistuneen väkivallan, mukaan lukien direktiivin (EU) 2024/1385 soveltamisalaan kuuluva naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta, uhrien kaikki kuulustelut, joita ei suorita syyttäjä tai tuomari, suorittaa uhrin kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö, jos uhri näin toivoo, edellyttäen että tästä ei aiheudu haittaa rikosoikeudellisen menettelyn kululle.

▼B

3. Uhrien, joiden on 22 artiklan 1 kohdan nojalla todettu olevan erityissuojelun tarpeessa, käytettävissä on oltava oikeudenkäyntimenettelyn aikana seuraavia erityistoimenpiteitä:

a) toimenpiteet uhrin ja rikoksentekijän välisen katsekontaktin välttämiseksi muun muassa todistelun aikana ja tarkoituksenmukaisin keinoin, kuten viestintätekniikkaa käyttämällä;

b) toimenpiteet sen varmistamiseksi, että uhria voidaan kuulla oikeudessa ilman hänen henkilökohtaista läsnäoloaan erityisesti asianmukaisen viestintätekniikan avulla;

▼M1

c) toimenpiteet sellaisten uhrin yksityiselämää, kuten uhrin seksuaalista suuntautumista, sukupuolta, myös sukupuoli-identiteettiä, tai aiempaa seksuaalista käyttäytymistä, koskevien tarpeettomien kysymysten välttämiseksi, jotka eivät liity rikokseen; ja

▼B

d) toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että asia käsitellään yleisön läsnä olematta.

▼M1

4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden toimivaltaisille viranomaisille annetaan valtuudet toteuttaa rikosoikeudellisen menettelyn aikana ja niin kauan kuin on tarpeen fyysisen suojelun tarjoamiseksi uhreille, joiden on 22 artiklan nojalla todettu olevan erityissuojelun tarpeessa, aiheellisia toimenpiteitä, mukaan lukien seuraavat toimenpiteet:

a) lainvalvontaviranomaisten tai muiden fyysistä suojelua tarjoavien elinten jatkuva tai väliaikainen läsnäolo kansallisen oikeuden mukaisesti;

b) välittömät lähestymiskiellot, lähestymiskiellot tai suojelumääräykset uhrien suojelemiseksi mahdollisilta väkivallanteoilta kansallisen oikeuden mukaisesti;

c) pääsy suojiin ja muuhun sopivaan väliaikaiseen majoitukseen kansallisen oikeuden mukaisesti.

5. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että silloin, kun se on uhrin turvallisuuden kannalta merkityksellistä, toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat uhrille mahdollisuudesta hakea välitöntä lähestymiskieltoa, lähestymiskieltoa tai suojelumääräystä sekä mahdollisuudesta hakea suojelumääräysten rajatylittävää tunnustamista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/99/EU ([1]) mukaisesti tai suojelutoimenpiteitä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 606/2013 ([2]) nojalla.

▼B

24 artikla

Lapsiuhrien oikeus suojeluun rikosoikeudellisten menettelyjen kuluessa

1. Jos uhri on lapsi, jäsenvaltioiden on edellä 23 artiklassa säädettyjen toimenpiteiden toteuttamisen lisäksi huolehdittava siitä, että

a) rikostutkinnassa kaikki lapsiuhrin kuulustelut voidaan tallentaa audiovisuaalisin välinein ja kuulustelujen tallenteita voidaan käyttää todistusaineistona rikosoikeudenkäynnissä;

b) rikostutkinnassa ja rikosoikeudenkäynnissä toimivaltaiset viranomaiset nimeävät lapsiuhrille uhrin asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen uhrin aseman mukaisesti erityisedustajan, jos vanhempainvastuunkantajat eivät kansallisen oikeuden mukaan voi edustaa lapsiuhria heidän ja lapsiuhrin välisen eturistiriidan vuoksi tai jos lapsiuhri on ilman huoltajaa tai joutunut eroon perheestään;

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/99/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, eurooppalaisesta suojelumääräyksestä (EUVL L 338, 21.12.2011, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/99/oj).

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 606/2013, annettu 12 päivänä kesäkuuta 2013, yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta (EUVL L 181, 29.6.2013, s. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/606/oj).

▼B

c) jos lapsiuhrilla on oikeus oikeusavustajaan, hänellä on oikeus saada oikeudellisia neuvoja ja tulla edustetuksi omissa nimissään menettelyissä, joissa lapsiuhrin ja vanhempainvastuunkantajan tai muiden osapuolten välillä on tai saattaa olla eturistiriita;

▼M1

d) lapsen oikeus tulla kuulluksi ja lapsen etu varmistetaan rikostutkinnassa ja rikosoikeudellisessa menettelyssä 10 artiklan mukaisesti.

▼B

Ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettuja audiovisuaalisia tallenteita ja niiden käyttöä koskevat menettelymääräykset määritellään kansallisessa oikeudessa.

2. Jos uhrin iästä ei ole varmuutta ja on syytä epäillä, että uhri on lapsi, hänen oletetaan tätä direktiiviä sovellettaessa olevan lapsi.

▼M1

3. Jos rikokseen liittyy vanhempainvastuunkantaja tavalla, johon sisältyy lapsiuhrin ja vanhempainvastuunkantajan välinen eturistiriita, jäsenvaltioiden on otettava huomioon lapsen etu ja varmistettava, että mikään kansallisen oikeuden nojalla suostumusta edellyttävä toimi ei riipu vanhempainvastuunkantajan suostumuksesta.

▼B

5 LUKU

MUUT SÄÄNNÖKSET

▼M1

25 artikla

Ammatinharjoittajien koulutus

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhreihin todennäköisesti yhteydessä olevat virkahenkilöt, kuten poliisit ja tuomioistuinten henkilöstö, saavat sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta siinä määrin kuin on aiheellista suhteessa siihen, kuinka he ovat tekemisissä uhrien kanssa, jotta voidaan lisätä heidän tietoisuuttaan uhrien tarpeista, jotta he voivat kohdella uhreja puolueettomasti, kunnioittavasti, syrjimättömästi ja ammattimaisesti ja tarvittaessa trauma- ja sukupuolisensitiivisellä tavalla sekä vammaisuuden ja lapset huomioon ottaen, ja jotta voidaan välttää toissijainen uhriksi joutuminen. On tarjottava myös kyberrikollisuuden uhreihin liittyvää koulutusta.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että rikostutkintaan ja rikosoikeudellisiin menettelyihin osallistuville tuomareille ja syyttäjille annetaan tämän direktiivin tavoitteisiin liittyvää ja tällaisten tuomarien ja syyttäjien tehtävien kannalta tarkoituksenmukaista sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuomioistuinten riippumattomuutta ja eri tapoja, joilla oikeuslaitokset ovat järjestäytyneet eri puolilla unionia. Tällaisen koulutuksen on perustuttava ihmisoikeuksiin, oltava uhrikeskeistä ja sukupuolisensitiivistä ja siinä on otettava huomioon vammaisuus sekä lapset.

▼M1

3. Rajoittamatta oikeudellisten ammattien harjoittajien riippumattomuutta jäsenvaltioiden on suositettava, että juristien koulutuksesta vastaavat tahot tarjoavat sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta, jotta voidaan lisätä juristien tietoisuutta uhrien tarpeista ja jotta he voivat kohdella uhreja trauma- ja sukupuolisensitiivisellä tavalla ja ottaen huomioon vammaisuuden sekä lapset.

4. Jäsenvaltioiden on julkisten palvelujensa kautta tai rahoittamalla uhrien tukijärjestöjä edistettävä aloitteita, jotka mahdollistavat sen, että uhrien tukipalveluja ja korjaavan oikeuden palveluja tarjoavat tahot saavat riittävää koulutusta siinä määrin kuin on aiheellista suhteessa siihen, kuinka he ovat tekemisissä uhrien kanssa, ja noudattavat ammattimaisia vaatimuksia sen varmistamiseksi, että tällaisia palveluja tarjotaan puolueettomasti, kunnioittavasti, syrjimättömästi, lapset huomioon ottaen ja ammattimaisesti.

5. Kyseessä olevien työtehtävien sekä ammatinharjoittajien, mukaan lukien asiaankuuluvat terveydenhuollon ammatinharjoittajat, ja uhrien välisen yhteyden luonteen ja tason mukaan koulutuksessa on pyrittävä antamaan ammatinharjoittajille valmiudet tunnistaa uhrit ja kohdella heitä kunnioittavasti, ammattimaisesti ja syrjimättömästi.

6. Tässä artiklassa tarkoitetussa koulutuksessa on otettava huomioon 26 a artiklan 1 kohdassa tarkoitetut toimintakäytänteet tai ohjeet.

7. Tässä artiklassa tarkoitettua, jäsenvaltioiden vastuulla olevaa koulutusta on toteutettava säännöllisesti. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava toimenpiteitä tällaisesta koulutuksesta vastaavien elinten ja järjestöjen tukemiseksi, jotta voidaan kehittää ja toteuttaa tällaista koulutusta ja varmistaa sen vastaanottaminen sekä sen laatu ja saatavuus kaikkialla kyseisen jäsenvaltion alueella.

25 a artikla

Tietoisuuden lisääminen ja viestintä uhrien oikeuksista

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimia, myös tieto- ja viestintäteknologioiden avulla, jotta voidaan lisätä tietoisuutta tässä direktiivissä vahvistetuista oikeuksista, vähentää uhriksi joutumisen riskiä ja minimoida rikosten kielteiset vaikutukset sekä toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien riskit, erityisesti kohdentamalla toimet riskiryhmiin, kuten lapsiin sekä sukupuolistuneen väkivallan uhreihin. Tällaiset toimet voivat sisältää tiedotus- ja valistuskampanjoita sekä tutkimus- ja koulutusohjelmia, jotka toteutetaan tarvittaessa yhteistyössä asiaankuuluvien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa, sekä toimenpiteitä, joilla lisätään uhrien tietoisuutta siitä, mistä he saavat apua ja miten he voivat käyttää oikeuksiaan, myös asettamalla saataville julkisia rekistereitä akkreditoiduista tukijärjestöistä.

▼M1

2. Jäsenvaltioiden on annettava yleisölle tietoa rikoksesta ilmoittamisesta, uhrien oikeuksista, saatavilla olevista uhrien yleisistä tukipalveluista ja erityistukipalveluista, oikeusjärjestelmän toiminnasta sekä asiaankuuluvista menettelyistä ja hakuprosesseista. Tällaisten tietojen on oltava helposti saavutettavia, käyttäjäystävällisiä, selkeällä kielellä laadittuja ja helposti saatavilla, esimerkiksi verkkosivustolla.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisölle annettavan tiedon sisältö kehitetään tarvittaessa yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa ja että se ei ole ristiriitaista ja sitä päivitetään säännöllisesti sen paikkansapitävyyden varmistamiseksi.

▼B

26 artikla

Yhteistyö ja palvelujen sovittaminen yhteen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimia helpottaakseen jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, jotta uhrien mahdollisuuksia käyttää tässä direktiivissä ja kansallisessa oikeudessa vahvistettuja oikeuksia parannetaan. Tällaisen yhteistyön tarkoituksena on oltava ainakin:

a) parhaiden käytäntöjen vaihto;

b) neuvottelu yksittäisissä tapauksissa; ja

c) apu eurooppalaisille verkostoille, jotka työskentelevät suoraan uhrin oikeuksien kannalta merkityksellisten asioiden parissa.

▼M1

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käsitellä uhrien henkilötietoja, mukaan lukien kyseisten henkilötietojen siirtäminen uhrin asuinjäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jos uhri antaa suostumuksensa tai, jos uhri ei kykene antamaan suostumustaan, ilman tällaista suostumusta, sovellettavan unionin oikeuden mukaisesti.

26 a

Toimintakäytänteet tai ohjeet jäsenvaltioissa toteutettavaa koordinointia ja yhteistyötä varten

1. Jäsenvaltioiden on laadittava ja pantava täytäntöön erityisiä toimintakäytänteitä tai ohjeita, jotka ovat kansallisesta oikeudesta riippuen luonteeltaan sitovia tai ei-sitovia ja jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten ja uhreihin yhteydessä olevien henkilöiden tämän direktiivin mukaisten palvelujen ja toimien organisointia. Toimintakäytänteet tai ohjeet on laadittava koordinoidusti ja yhteistyössä asiaankuuluvien sidosryhmien, kuten jäsenvaltioiden sisäisen rakenteen ja toimivallanjaon mukaisten keskusviranomaisten, lainvalvontaviranomaisten, syyttäjäviranomaisten, oikeusviranomaisten, vankila- ja säilöönottoviranomaisten, korjaavan oikeuden palvelujen ja uhrien tukipalvelujen, kanssa ja kuullen asiaankuuluvia ammattialajärjestöjä ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjä uhrien tarpeisiin vastaamiseksi.

▼M1

Toimintakäytänteissä tai ohjeissa on annettava vähintään yleisiä ohjeita siitä, miten

a) uhreille annetaan kaikki heidän tarpeisiinsa mukautetut tarvittavat tiedot tämän direktiivin mukaisesti;

b) toimivaltaisten viranomaisten on määrä soveltaa tämän direktiivin 5 a artiklaa;

c) 22 artiklassa tarkoitettu henkilökohtainen arviointi ja tukipalvelujen tarjoaminen uhreille, joilla on erityistarpeita, toteutetaan ottaen huomioon uhrien yksilölliset tarpeet rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheissa;

d) yleisten tukipalvelujen ja erityistukipalvelujen välinen yhteistyö, mukaan lukien 9 a artiklassa tarkoitetut lapsiuhrien kohdennetut ja yhdennetyt tukipalvelut, toteutetaan.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että 1 kohdassa tarkoitettuja toimintakäytänteitä tai ohjeita tarkastellaan tarvittaessa uudelleen niiden vaikuttavuuden varmistamiseksi esimerkiksi kansallisen oikeuden muuttuessa merkittävästi.

26 b artikla

Tieto- ja viestintäteknologioiden käyttö

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrit voivat käyttää 3 a artiklassa, 5 artiklan 1 kohdassa, ja siltä osin kuin on kyse verkossa tapahtuvasta ilmoittamisesta, 5 a artiklan 1 kohdassa säädettyjä oikeuksiaan tieto- ja viestintäteknologioiden avulla.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrit voivat käyttää 4 artiklan 1 kohdassa, 5 artiklan 3 kohdassa, 5 a artiklan 6 kohdassa, 6 artiklan 1, 2, 4, 5 ja 6 kohdassa sekä 10 b artiklassa säädettyjä oikeuksiaan tieto- ja viestintäteknologioiden avulla, jos sellaisia on saatavilla, kansallisen oikeuden mukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, ettei uhreja estetä käyttämästä 1 kohdassa tarkoitettuja oikeuksiaan tieto- ja viestintäteknologioiden avulla, sillä perusteella, että he asuvat toisessa jäsenvaltiossa.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, ettei uhreja estetä käyttämästä 2 kohdassa tarkoitettuja oikeuksiaan tieto- ja viestintäteknologioiden avulla, jos tällaisia teknologioita on saatavilla jäsenvaltiossa, sillä perusteella, että he asuvat toisessa jäsenvaltiossa.

▼M1

4. Jos tieto- ja viestintäteknologioita tarjoavat kansalliset järjestelmät edellyttävät sähköisen tunnistamisen, allekirjoitusten ja leimojen käyttöä, jäsenvaltioiden on sallittava muiden jäsenvaltioiden eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakkojen, ilmoitettujen sähköisen tunnistamisen järjestelmien, hyväksyttyjen sähköisten allekirjoitusten ja hyväksyttyjen sähköisten leimojen käyttö Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014 ([1]) säädetyllä tavalla.

26 c artikla

Vammaisten uhrien oikeudet

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että vammaiset uhrit voivat hyödyntää tämän direktiivin 26 b artiklassa tarkoitettuja tieto- ja viestintäteknologioita yhdenvertaisesti muiden kanssa, noudattamalla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882 ([2]) liitteessä I vahvistettuja esteettömyysvaatimuksia.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että vammaiset uhrit voivat käyttää yhdenvertaisesti muiden kanssa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia menettelyjä, tukipalveluja ja suojelutoimenpiteitä direktiivin (EU) 2019/882 liitteessä I vahvistettujen esteettömyysvaatimusten mukaisesti.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että vammaisille uhreille järjestetään pyynnöstä kohtuulliset mukautukset ja menettelylliset mukautukset.

▼B

6 LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

27 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2015.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

▼M1

28 artikla

Tietojen ja tilastojen toimittaminen

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet järjestelmän perustamiseksi uhreja koskevien tilastojen keräämistä, tuottamista ja levittämistä varten.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta (EUVL L 257, 28.8.2014, s. 73, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj).

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

▼M1

Tilastojen on sisällettävä vähintään seuraavat keskustasolla saatavilla olevat tiedot, jotka on jaoteltu sukupuolen ja uhrin ikäryhmän (lapsi/aikuinen) sekä – silloin, kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista – uhrin ja rikoksentekijän välisen suhteen ja rikostyypin mukaan:

a) uhrien lukumäärä;

b) ilmoitettujen rikosten lukumäärä ja tyyppi .

Tilastojen on myös sisällettävä sellaiset keskustasolla saatavilla olevat tiedot, joista ilmenee, miten uhrit ovat käyttäneet tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia. Tämän kohdan soveltamiseksi jäsenvaltiot voivat käyttää tietoja, jotka on kerätty asiaa koskevien unionin säädösten perusteella.

2. Jäsenvaltioiden on pyrittävä keräämään tässä artiklassa tarkoitetut tilastot yhteisten jaottelujen pohjalta, jotka on kehitetty yhteistyössä komission (Eurostatin) kanssa ja noudattaen sen yhteistyössä kansallisten viranomaisten kanssa kehittämiä standardeja. Niiden on toimitettava tiedot komissiolle (Eurostatille) kolmen vuoden välein. Toimitetut tiedot eivät saa sisältää henkilötietoja.

3. Euroopan unionin perusoikeusvirasto tukee jäsenvaltioita ja komissiota rikoksen uhreja koskevien tilastojen keräämisessä ja tuottamisessa ja saatavilla olevien tilastojen levittämisessä sekä sellaisten saatavilla olevien tietojen raportoinnissa, joista ilmenee, miten uhrit ovat käyttäneet tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia.

4. Komissio (Eurostat) tukee jäsenvaltioita 1 kohdassa tarkoitetussa tiedonkeruussa muun muassa vahvistamalla yhteiset standardit.

5. Jäsenvaltioiden on asetettava kerätyt tilastot yleisön saataville saavutettavalla ja käyttäjäystävällisellä tavalla. Tilastot eivät saa sisältää henkilötietoja.

28 b artikla

Resurssit

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tässä direktiivissä säädettyjen toimenpiteiden tehokasta soveltamista varten on riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden itsenäistä budjettivaltaa.

29 artikla

Komission suorittama raportointi ja uudelleentarkastelu

Komissio esittää viimeistään 2 päivänä heinäkuuta 2032 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta. Kertomuksessa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet, tekniset täytäntöönpanotoimet mukaan lukien, ja erityisesti miten jäsenvaltiot panevat täytäntöön 9 a artiklan 3 kohdan. Komissio ottaa kertomuksessaan huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston ja Eurostatin havainnot.

Kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotus.

▼B

30 artikla

Puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaaminen

Korvataan puitepäätös 2001/220/YOS tämän direktiivin hyväksymiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden velvoitteita, jotka liittyvät kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle asetettuun määräaikaan.

Tämän direktiivin hyväksymiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta viittauksia mainittuun puitepäätökseen pidetään viittauksina tähän direktiiviin.

31 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

32 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.